

ایران ورجاوند

مجله ایران‌شناسی | سال ۱۱ | شماره ۱ | پاییز و زمستان ۱۳۹۷ | ۳۰۰۰۰ تومان

- ◆ نور و آتش در شهر سوخته
- ◆ آثار هنر کاربردی کوشانیان در باختر
- ◆ برخی از نمودهای ترجمه آثار مانی به زبان‌های ایرانی
- ◆ مطالعه ویژگی‌های معماری و تزئینی مسجد جامع مهاباد
- ◆ نقش‌های صخره‌ای نویافته دوه‌داشی در کرانه سفیدرود (قلز اوژن) شهرستان طارم
- ◆ بررسی‌های باستان‌شناسی پیرامون غارتگری‌های انجام شده در جام غور افغانستان
- ◆ کرتیر، از فراز تا فرود (خوانشی از چگونگی صدرنشینی تشکیلات روحانی در جامعه ساسانی)
- ◆ تاج‌های پادشاهان اشکانی، شواهد مربوط به سکه‌شناسی و برخی جنبه‌های ایدئولوژی سیاسی اشکانیان
- ◆ نگاهی به معبد داش‌کسن ویر (شیرین و فرهاد) و نقش برجسته چهره انسانی نویافته از روستای ویر سلطانیه

ایران ورجاوند

ایران ورجاوند زنده است

مجله ایران شناسی

سال ۱ | شماره ۱ | پاییز و زمستان ۱۳۹۷ |
شماره ثبت مجله: ۸۰۶۸۸ | شماره ثبت نشان: ۲۹۶۲۹۸ |
صاحب امتیاز و مدیر و سردبیر: شاهین آریامنش |
مدیر داخلی: هوشنگ رستمی |

نشان مجله ایران ورجاوند برگرفته از گنجبری ساسانی یافت شده از تیسفون عراق مربوط به دوره ساسانی است. داستان این گنجبری به سال‌ها پیش بازمی‌گردد هنگامی که اسکار رویتر باستان‌شناس آلمانی همراه گروهش در سال ۱۹۲۹ میلادی در تیسفون در محدوده ساختمان بزرگی با نام معارید در حدود ۳ کیلومتری طاق کسری و ۱/۷۵ کیلومتری شمال دهکده سلمان پاک به کاوش‌های باستان‌شناسی پرداخت که در این کاوش‌ها از محلی که سپس تر خانه معارید ۶ نام گرفت شماری صفحه‌های گنجبری گرد به دست آورد که در میان آنها صفحه گردی با دو بال گشوده شده از روبه‌رو وجود داشت که این دو بال، نشانی به شکل هلال ماه را دربر گرفته‌اند. این گنجبری هم اکنون در موزه برلین آلمان نگهداری می‌شود.

تهران، صندوق پستی: ۵۶۹-۱۴۵۱۵

www.iranvarjavand.ir

Iranvarjavand@hotmail.com

۰۹۳۹۵۹۶۹۴۶۶

همه حقوق این اثر برای ایران ورجاوند محفوظ است.

تکثیر، انتشار، چاپ و بازنویسی این اثر یا بخشی از آن به هر شیوه همچون رونوشت، انتشار الکترونیکی، ضبط و ذخیره روی سی دی و چیزهایی از این دست بدون موافقت کتبی و قبلی مجله ایران ورجاوند ممنوع است و متخلفان بر پایه قانون «حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان ایران» تحت پیگرد قرار خواهند گرفت.

| با همکاری گروه پژوهشی باستان‌کاوی تیسافرن |

”سیاهه“

سرمقاله

ایران ورجاوند شاهین آریامنش

۳

مقاله

- ۵ نور و آتش در شهر سوخته | سیدمنصور سیدسجادی و ستاره شاهین
- ۱۹ نقش‌های صخره‌ای نویافته دوهادشی در کرانه سفیدرود (قزل‌اوزن) شهرستان طارم اعلی نوراللهی
- ۳۶ تاج‌های پادشاهان اشکانی، شواهد مربوط به سکه‌شناسی و برخی جنبه‌های ایدئولوژی سیاسی اشکانیان | مارک البریخت، ترجمه محسن سعادت
- ۶۱ کرتیر از فراز تافرود (خوانشی از چگونگی صدرنشینی تشکیلات روحانی در جامعه ساسانی) | سرور خراشادی و سیدمهدی موسوی
- ۷۹ برخی از نمودهای ترجمه آثار مانی به زبان‌های ایرانی | انریکو مورانو، ترجمه بهنام عطانی
- ۸۵ آثار هنر کاربردی کوشانیان در باختر | جنگر یاسف، ترجمه بهزاد صدقاتی
- ۹۴ مطالعه ویژگی‌های معماری و تزئینی مسجد جامع مهاباد | حامید نوری و فرید احمدزاده
- ۱۰۸ نگاهی به معبد داش‌کسن ویر (شیرین و فرهاد) و نقش برجسته چهره انسانی نویافته از روستای ویر سلطانیه اعلی نوراللهی
- بررسی‌های باستان‌شناسی پیرامون غارتگری‌های انجام شده در جام غور افغانستان | دیوید توماس و آلیسون گسکوین، ترجمه بهزاد صدقاتی
- ۱۳۲

یادداشت

- ۱۴۴ یادداشتی به مناسبت ۴ مارچ سالروز کشف بایگانی باروی تخت جمشید | لیلا مکوندی

پیشخوان

- ۱۵۶ بازخوانی کتاب تپه حصار | سعید باقی‌زاده
- ۱۶۰ هیتیت‌ها در آسیای کهن | شاهین آریامنش
- ۱۶۳ فرهنگ هخامنشی و سنت‌های محلی در آناطولی، قفقاز جنوبی و ایران | آرشاک ایروانیان

درگذشتگان ایران‌شناسی

- ۱۶۵ احسان یارشاطر، الویه لوکنت، محسن ابوالقاسمی، یدالله ثمره، بهروز هم‌رنگ | آرشاک ایروانیان

گزارش

- ۱۶۷ شانزدهمین گردهمایی سالانه باستان‌شناسی ایران
- ۱۷۷ میراث فرهنگی ایران را در ایران فرهنگی دریابید

بخش انگلیسی

On the eighty-sixth anniversary of the find of the Persepolis Fortification Tablet | Wouter F.M.

Henkelman

ایران ورجاوند

دشمنان بر آن بوده تا این پیوندهای ژرف را بگسلند و ریشه‌های عمیق را با تیشه برکنند، ایران فرهنگی که دل و دین به آن سپرده‌ایم از چشم دست‌اندرکاران مجله ایران ورجاوند دور نمانده و چاپ مقاله‌های پژوهشی و ترجمه‌ای ارزنده درباره جهان ایرانی یا ایران فرهنگی از اولویت‌های مجله ایران ورجاوند است؛ باشد که از این راه پیوندهایمان پیوسته‌تر و ریشه‌هایمان ژرف‌تر شود. همچنین معرفی و نقد کتاب‌های حوزه ایران‌شناسی و چیزهایی از این دست نیز در مجله ایران ورجاوند برگ‌هایی را به خود اختصاص می‌دهد.

در پایان از همه گرامیان به‌ویژه نویسندگان و مترجمان ارجمند سپاسگزارم که در انتشار نخستین شماره مجله ایران ورجاوند ما را همراهی کردند. دامن سخن را برمی‌چینم با این امید که نهال باریکی که امروز در سپهر ایران‌شناسی کاشته می‌شود به سرو تناوری در آسمان ایران‌شناسی بدل شود.

یزدان پاک را از بن جان و دندان سپاسگزاریم که ما را بخت و بهره‌ای داد تا نخستین شماره از مجله ایران‌شناسی ایران ورجاوند را منتشر کنیم. مجله‌ای که می‌کوشد تا دستاوردهای پژوهشی پژوهشگران و مترجمان خطه باستان‌شناسی، تاریخ، فرهنگ، زبان‌های باستانی و دانش‌های پیوسته را منتشر کند.

تلاش دست‌اندرکاران مجله ایران ورجاوند بر آن است تا افزون بر چاپ مقاله‌های سخته و پخته پژوهشی در زمینه‌های گوناگون ایران‌شناسی، مقاله‌های ترجمه‌ای ارزنده و مهم پژوهشگران ایرانی یا ایرانی را نیز منتشر کند، مقاله‌هایی که برای شناخت تاریخ و فرهنگ گرانسنگ و ورجاوند ایران بسیار ارزشمند هستند.

با توجه به پیوندها و ریشه‌های ژرف و عمیق فرهنگی میان ایران و جهان بشکوه ایرانی که از سده‌ها بلکه هزاره‌های دور و دراز برجا بوده است و در دهه‌های اخیر تلاش

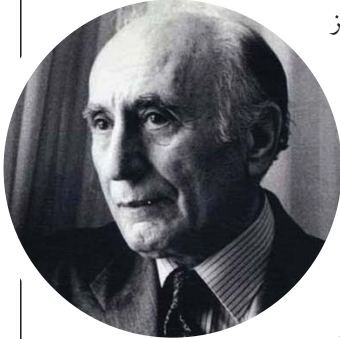

آرشاک ایروانیان

بژوهشگر فرهنگ و زبان‌های باستانی

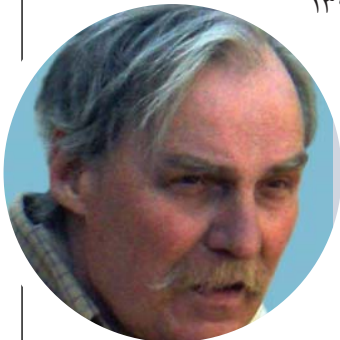

احسان یارشاطر

احسان یارشاطر استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تهران و استاد مطالعات ایرانی دانشگاه کلمبیای نیویورک و بنیانگذار مرکز ایران‌شناسی در آمریکا و دانشنامه ایرانیکا ۱۰ شهریور ۱۳۹۷ درگذشت. یارشاطر متولد ۱۴ فروردین ۱۲۹۹ و دانش‌آموخته دکتری زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه تهران و نیز دوره دکتری زبان‌شناسی ایرانی در مدرسه مطالعات مشرق‌زمین و آفریقا دانشگاه لندن بود. او بنیان‌گذار و سرپرستار دانشنامه ایرانیکا بود و ویراستاری سه مجلد از تاریخ ایران کمبریج را بر عهده داشت. شعر فارسی در عهد شاهرخ (نیمه اول قرن نهم) یا آغاز انحطاط در شعر فارسی، داستان‌های ادبیات ایران باستان از جمله آثار اوست.

الویه لوکنت

الویه لوکنت (Olivier Leocont) باستان‌شناس فرانسوی ۲۴ دی ماه ۱۳۹۷ برابر با ۱۴ ژانویه ۲۰۱۹ درگذشت. او که زاده ۲۳ ژوئن ۱۹۴۹ بود سال‌ها در ایران و سوریه و عراق به کاوش باستان‌شناسی پرداخته بود. لوکنت متخصص دوره تاریخی ایران و یونان بود که در سال‌های ۱۹۹۴ تا ۲۰۱۳ میلادی رئیس هیئت باستان‌شناسی فرانسه در ترکمنستان بود. او فعالیت باستان‌شناسی خود را از محوطه ترنگ تپه‌گران آغاز کرد و کتاب‌ها و مقاله‌های بسیاری درباره کاوش‌های باستان‌شناختی ایران و عراق و فرارودان منتشر کرد. او به دلیل فعالیت‌های پژوهشی جایزه‌هایی همچون جایزه آکادمی کتیبه‌ها و ادبیات فرانسه، جایزه بنیاد گارنیه و جایزه بزرگ باستان‌شناسی بنیاد سیمون و سینو دل دوچارا به دست آورده بود.

محسن ابوالقاسمی

محسن ابوالقاسمی، استاد برجسته فرهنگ و زبان‌های باستانی ایران و مدیر گروه پیشین فرهنگ و زبان‌های باستانی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران ۱۷ بهمن ماه ۱۳۹۷ در سن ۸۲ سالگی درگذشت. او در ملایر به دنیا آمده بود که پس از گرفتن مدرک شش ابتدایی همراه خانواده به تهران آمد و در دبیرستان علامه به آموختن پرداخت و سپس وارد دانشکده ادبیات دانشگاه تهران شد. در سال ۱۳۳۷ لیسانس ادبیات فارسی گرفت و در سال‌های ۱۳۳۷ تا ۱۳۴۰ درس‌های دوره دکتری را خواند.

او در سال ۱۳۴۰ به لندن رفت و در سال ۱۳۴۳ از آنجا کارشناسی ارشد گرفت و به ایران بازگشت. او در سال ۱۳۴۴ در گروه نوین‌پاد زبان‌شناسی و زبان‌های باستانی به تدریس پرداخت و سال ۱۳۸۱ بازنشسته شد. او در سال ۱۳۶۹ به استخدام پاره‌وقت دانشگاه آزاد درآمد و همچنین در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی به تدریس می‌پرداخت. تحول معنی واژه در زبان فارسی، پنج گفتار در دستور تاریخی زبان فارسی، تاریخ زبان فارسی، تاریخ مختصر زبان فارسی، دستور تاریخی زبان فارسی، راهنمای زبان‌های باستانی ایران (۲ جلد)، زبان فارسی و سرگذشت آن، شعر در ایران پیش از اسلام و مانی به روایت ابن الندیم شماری از آثار اوست.

یدالله ثمره

یدالله ثمره، زبان‌شناس و استاد بازنشسته دانشگاه تهران و عضو پیوسته فرهنگستان زبان و ادب فارسی و نخستین رئیس انجمن زبان‌شناسی ایران دوم اسفندماه ۱۳۹۷ در سن ۸۶ سالگی درگذشت.

ثمره متولد دهم اردیبهشت سال ۱۱۳۱ در شهر کرمان بود. او در یک خانواده فرهنگی متولد شده است و دوره دبستان را شاگرد پدر و مادر خود بوده و در دبستان بدر سیرجان تحصیل کرده است.

تخصص او در حوزه آواشناسی و واج‌شناسی بود. او چندین

کتاب در زمینه آموزش زبان فارسی تألیف کرده است. یکی از برجسته‌ترین آثار این زبان‌شناس، کتاب آواشناسی زبان فارسی است که توسط مرکز نشر دانشگاهی به چاپ رسیده است.

بهرز هم‌رنگ

بهرز هم‌رنگ باستان‌شناس، نویسنده و پژوهشگر آثار باستانی گیلان ۲۳ مهرماه ۱۳۹۷ حین انجام ماموریت در کهنه ماسوله درگذشت.

هم‌رنگ مدیر پایگاه پژوهشی تالش بود و سرپرست کاوش‌های باستان‌شناسی کهنه ماسوله، شهران، شمام و فیله رودبار بوده است.

بهرز هم‌رنگ با ۲۳ سال سابقه فعالیت در حوزه باستان‌شناسی، نویسنده نزدیک به ۲۰ مقاله، پنج جلد کتاب و شناسایی ۷۰۰ اثر در بررسی باستان‌شناسی رودبار و تالش بوده است.

“Contents”

Article

Iran-e Varjavand Shahin Aryamanesh	3
Light and Fire in Shahr-e Sokhteh Seyyed Mansour Seyyed Sajjadi	5
Davahdashi Rock Relief in the Sefidrud (Qizil Ūzan) Taram City Ali Nourollahi	19
Parthian Kings Tiara- Numismatic Evidence and Some Aspects Arsacid Political Ideology Marek I. Olbrycht, Persian translated by Mohsen Saadati	36
Kartir, from Uphill to Descent Sorour Khorashadi & Seyed Mehdi Mousavi	61
Some Aspects of the Translation into Iranian Languages of the Works by Mani Enrico Morano, Persian translated by Behnam Ataei	79
Works of applied art from Kushan Bactria Jangar Ilyasov, Persian translated by Behzad Sedaghati	85
The Study of the Architectural and Decorative Features of Mahabad Central Mosque Hamid Norasi & Farid Ahmadzadeh	94
Dashkasan Temple of Viyar (Shirin & Farhad) and Rock Relief of the Human Face from the Village of Viyar, Soltaniyeh Ali Nourollahi	108
Recent Archaeological Investigations of Looting around the Minaret of Jam, Ghur Province Thomas, David & Gascoigne, Alison, Persian translated by Behzad Sedaghati	132

Commentaries

The Anniversary of the find of the Persepolis Fortification Tablet Leila Makvandi	144
---	-----

Critique and Book Review

Review of Tepe Hissar Saeid Baghizadeh	156
Review of Achaemenid Culture and Local Traditions in Anatolia, Southern Caucasus and Iran Arshak Iravanian	160
Hittites in Asia Minor Shahin Aryamanesh	163

Obituary

Ehsan Yarshter, Olivier Leocont, Mohsen Abolghasemi, Yaddollah Samareh, Behrouz Hamrang Arshak Iravanian	165
--	-----

Reports

16 th Annual Symposium on the Iranian Archaeology	167
--	-----

English Section

On the eighty-sixth Anniversary of the find of the Persepolis Fortification Tablet Wouter F.M. Henkelman	3
--	---

ایران ورجاوند

○ ○ ○ ○ ○
| Iran-e Varjavand (Glorious Persia) |
| Persian Journal Of Iranain Studies |
| Vol. 1, No.1, Autumn & Winter 2019 |

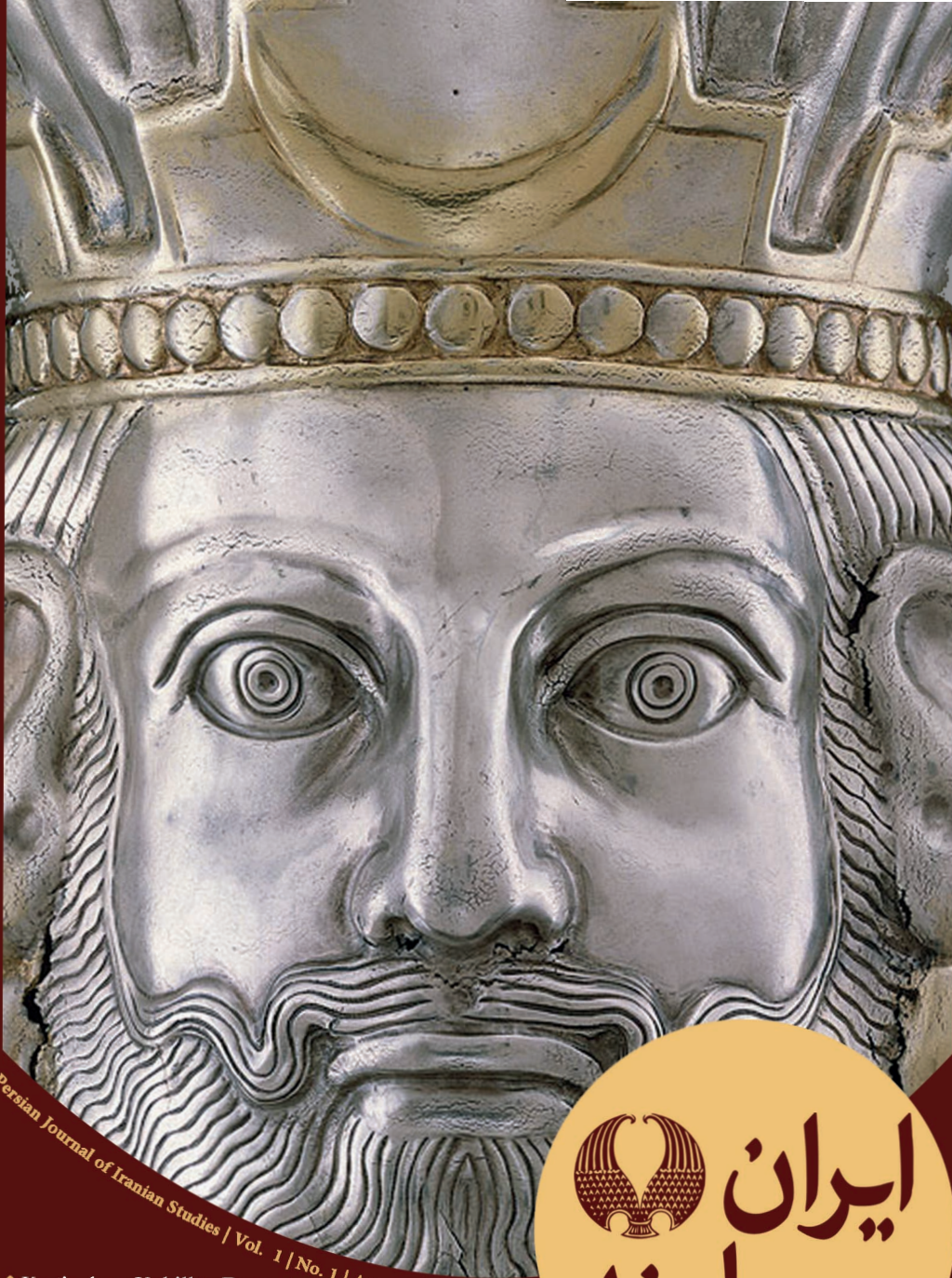
Concessionaire, Manager in Charge
and Editor-in-chief:
| **Shahin Aryamanesh** |
Managing Editor: **Houshang Rostami**

 Tehran, Iran, Post box: 14515-569
 www.iranvarjavand.ir
 Iranvarjavand@hotmail.com
 +98 9395969466

All rights reserved. No part of this
publication may be reproduced,
stored in a retrieval system or trans-
mitted in any form or by any means,
electronic, mechanical, photocopy-
ing, recording or otherwise, without
prior permission in writing, form the
publisher.

With Contributions by
| **Tissaphemes Archaeological Research Group** |

Persian Journal of Iranian Studies / Vol. 1 / No. 1 / Autumn & Winter 2019

ایران
ورجاوند
Iran-e Varjavand
(Glorious Persia)

- ◆ Kartir, from Uphill to Descent
- ◆ Light and Fire in Shahr-e Sokhteh
- ◆ Works of Applied Art from Kushan Bactria
- ◆ Davahdashi Rock Relief in the Sefidrud (Qizil Üzan) Taram City
- ◆ Some Aspects of the Translation into Iranian Languages of the Works by Mani
- ◆ The Study of the Architectural and Decorative Features of Mahabad Central Mosque
- ◆ Parthian Kings Tiara- Numismatic Evidence and Some Aspects Arsacid Political Ideology
- ◆ Recent Archaeological Investigations of Looting around the Minaret of Jam, Ghur Province
- ◆ Dashkasan Temple of Viyar & Rock Relief of the Human Face from the Village of Viyar, Soltaniyeh